

CIVI EUROPAEO PRAEMIUM 2020¹

Scenáre vzorových školských kôl Olympiády ľudských práv² pre školy demokracie rs. demokratické školy

November 2021

SCENÁRE sme dlhodobo zvažovali a pôvodne pripravili ako projektový výstup v r. 2019 – 2020. **Aktualizujeme** ich v zmysle našich skúseností a dostupných dát o tom, aké druhy stredných škôl na Slovensku sa zapájali/zapájajú do OLP počas jej 26-ročnej histórie.³ V evidencii týchto škôl sa hojne vyskytujú gymnáziá aj stredné odborné školy, školy štátne, súkromné aj cirkevné, chýbajú však konzervatóriá a stredné policajné školy, pomenej sa vyskytujú školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny, školy z ekonomicky slabších regiónov a pod. veríme, že aj tieto scenáre ich môžu priviesť k OLP. Pravda, tou najt'ažšou, a vynútenou „aktualizáciou“ je tá, do ktorej nás uviedol covid-19. Snažíme sa podľa možností zachrániť živé, prezenčné, ľudsky a sociálne najprospernejšie formy aktivít a v nevyhnutných prípadoch zvládnuť aj online, dištančné formy.

SCENÁRE sme pripravili tak, **aby ich jadro mohli využiť všetky druhy a typy stredných škôl v SR** (bez ohľadu na zriaďovateľa a špecifiká). Pre školy s vyučovacím jazykom národnostných menšín však chýbajú adekvátne prostriedky zo štátneho rozpočtu na odborný preklad podkladov. Obdobne nám je ľúto, že sa časť stredných odborných škôl borí s nedostatočným priestorom pre spoločenskovednú a humanitnú prípravu a tréning. O to viac si ceníme ich vytrvalosť a budeme ju naďalej podporovať.

SCENÁRE sme pripravili **v dvoch verziách**, a to **pre začínajúce školy** a ich učiteľské a žiacke osadenstvo (aby boli motivované k účasti) a **pre skúsené školy** a ich učiteľské a žiacke osadenstvo (aby boli motivované k progredovaniu aktivity). Víťame príklady dobrej praxe (postupne by sme ich chceli zverejniť) ako aj vlastné inovácie a variácie na strane škôl.

POVZBUDZUJEME VŠETKY ŠKOLY K ZAPOJENIU SA DO PROJEKTU OLP, ktorý má skvelých zahraničných aj domácich partnerov, prestížne záštity, stabilnú sieť

¹ Rozhodnutie o ocenení OLP prijala Kancelária Ceny 9. februára 2021 v Bruseli. Cenu udelil Európsky parlament.

² Tento materiál je aktualizáciou výstupu, ktorý bol pripravený v projekte Platforma ambasádorov a ambasádoriek európskej demokratickej kultúry (AmbEDK), Aktivita 2.1.2., realizátorov Academia Istropolitana Nova a Helsinský výbor pre ľudské práva na Slovensku, v rokoch 2018 – 2020, vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Efektívna verejná správa, dopytovo-orientovanej výzvy pre neziskové organizácie OP EVS DOP-PO1-SC1.1-2017-4 – Občianska participácia a informovanosť. Pôvodný materiál pripravili Dagmar Horná a Roman Balko z Celoštátnej komisie OLP. Aktualizáciu pripravila Dagmar Horná.

³ OLP je aktívna od druhej polovice 90. rokov 20. stor. Zorganizovala 2 regionálne ročníky a 23 celoštátnych ročníkov. Aktuálne ide o 24. ročník OLP a 4. r. Ceny prof. Miroslava Kusého (2021/2022).

krajských komisií a celoštátnu komisiu. Napriek tomu, že naše aktivity nemajú takú štátnu podporu, akú by si zaslúžili, stovky učiteľských osobností a organizačný tím OLP pracujú najmä pro bono, pretože chápu odovzdávanie občianskodemokratických a ľudskoprávných kompetencií ako prioritu demokratickej spoločnosti. Každý ročník začína školskými kolami, pokračuje krajskými a vrcholí 3-dňovým celoštátnym kolom, súťažným, vzdelávacím a spoločenským podujatím s bohatým súťažným a nesúťažným programom a za hostovania renomovaných partnerov. Jedinečnosť OLP spočíva aj v tom, že na celoštátne kolo pozývame (spravidla na miesto mimo Bratislavu) aj aktívne učiteľky a aktívnych učiteľov.

Už tretím rokom intervenuje priebeh OLP **koronakríza**, ktorá mení prezenčné formy na dištančné, napriek tomu sa snažíme držať vysokú úroveň našich aktivít. Pre bližšie informácie sledujte webové sídla <http://www.olp.sk/> a <https://www.iuventa.sk/olympiady/>, kde nájdete aktuálne Propozície, usmernenia a informácie ako aj sériu Kroník OLP, v ktorých nájdete inšpiráciu pre školské kolo.

1. Začínajúca škola, začínajúca učiteľka/začínajúci učiteľ (žiadna skúsenosť s organizáciou školského kola OLP)

Začať s organizáciou školského kola OLP na akomkoľvek druhu strednej školy nie je až také zložité, ako by sa na prvý pohľad mohlo zdať. Vzhľadom na rôzne druhy stredných škôl (gymnázia rôznych typov; stredné odborné školy technické a netechnické rôznych typov) nie je možné poskytnúť úplne presný a detailný návod, ako postupovať pri organizácii školského kola OLP, ale pokúsime sa ponúknuť učiteľkám a učiteľom model, ktorý si môžu prispôbiť pre danosti a potreby svojej školy.

Uskutočnenie školského kola a celej OLP chápeme v kontexte:

- a) poskytovania kompetencií pre demokratickú kultúru (koncept rady Európy 2016 – 2018)⁴;
- b) sprostredkovania a trénovania občianskych a sociálnych kompetencií, demokratickoobčianskeho vzdelávania, tak vo vnútroštátnom ako aj európskom a globálnom verejnom priestore;
- c) ľudskoprávneho vzdelávania *sui generis* (podľa nástrojov OSN, RE, EÚ, SR), t. j. procesu, ktorý je **O** ľudských právach, deje sa **CEZ** ľudské práva rs. **PROSTREDNÍCTVOM** ľudských práv a **PRE** ľudské práva, t. j. v záujme reálneho poznania, kritického osvojenia, uplatňovania, obhajoby, ochrany, presadzovania ľudských práv v líniiach Svetového programu ľudskoprávneho vzdelávania OSN⁵, čo predpokladá školu, ktorá je na ceste participatívnosti a inkluzívnosti vo všetkom, čo sa jej žiackych, učiteľských, rodičovských a partnerských zložiek týka. Znamená to, že škola vie, že má byť/chce byť/je optimálnym bezpečným, humánnym priestorom všetkých zainteresovaných a „tréningovým poľom“ demokracie.

⁴ Pozri originálny zdroj <https://www.coe.int/en/web/education/competences-for-democratic-culture>; výstupy v slovenčine pozri na <https://ainova.sk/project/ambedk/>

⁵ Bližšie pozri na: <https://www.ohchr.org/EN/Issues/Education/Training/Pages/Programme.aspx>

Ide o jeden z dôležitých nástrojov, ako celý pobyt v škole skvalitniť a posunúť na vyššiu úroveň.

A) Prípravná fáza krok za krokom

Vôľa začať s OLP. Ak učiteľ/učiteľka uvažuje už na začiatku školského roka, že bude organizovať školské kolo OLP, tak to navrhne na zaradenie do plánu práce školy. Zapájanie sa škôl do OLP každoročne odporúčali Pedagogicko-organizačné pokyny a aktuálne odporúča Sprievodca školským rokom 2021/2022 MŠVVaŠ SR. K POPS sa vzťahuje tiež Smernica č. 23/2017 o súťažiach.

Kreovanie OLP kapacít na škole. V tomto období by mal/a učiteľ/učiteľka osloviť aj iné učiteľky a iných učiteľov, ktorí by pri organizácii školského kola OLP boli ochotní pomôcť. Organizačný poriadok OLP schválený MŠVVaŠ SR aj každoročné Propozície OLP vydané CK OLP hovoria o možnosti zriadiť Školskú komisiu OLP/ŠK OLP. Rovnako dôležité je následne osloviť (alebo vopred vypočuť) aj žiacku skupinu a vtiahnuť ju do prípravy a realizácie aktivity od samotného počiatku.

Oboznámenie sa s pravidlami a dokumentmi OLP. V tejto fáze prípravy je potrebné sa oboznámiť s charakterom a základnými dokumentmi o OLP. Odporúčame navštíviť webové sídla <http://www.olp.sk/> a <https://www.iuventa.sk/olympiady/>, kde sú sústredené najdôležitejšie informácie týkajúce sa súťaže aj dokumenty pre aktuálny ročník OLP.

Prospešné je tiež komunikovať so školami, ktoré sa do OLP zapájajú dlhodobo a požiadať o know how a skúsenosti. K dispozícii je tiež vedenie krajskej komisie a celoštátnej komisie OLP (kontakty nájdete na webových sídlach).

Po prvých krokoch odporúčame učiteľom a učiteľkám nasledovné viac-menej paralelné postupy:

Štúdium vzdelávacích materiálov. Ide v prvom slede o samoštúdium učiteľky/učiteľa a následne o štúdium spoločne so žiackou cieľovou skupinou. Vzdelávacie zdroje sú dostupné online (niektoré boli aj v tlačenej forme distribuované prostredníctvom jednotlivých kôl OLP) na vyššie uvedených webových sídlach. Ide najmä o tituly, ktorých užitočnosť pravidelne osvedčujú žiacke aj učiteľské plénum celoštátnych kôl OLP v dotazníkoch spätnej väzby.

HORNÁ, Dagmar – PETŐCZ, Kálmán (eds) (2013) *Vybrané texty k ľudským právam : Príručka pre Olympiádu ľudských práv* Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 2013, vydanie : prvé, počet strán : 168, ISBN 978-80-223-3523-2;

HORNÁ, Dagmar – PETŐCZ, Kálmán (eds.) (2013) *Slovník ľudských práv : Príručka pre Olympiádu ľudských práv* Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 2013, vydanie : prvé, počet strán : 103, ISBN 978-80-223-3522-5

HORNÁ, Dagmar – PETŐCZ, Kálmán (eds.) (2015) *Právo na vzdelanie a jeho kľúčové aspekty* Bratislava : Štátny pedagogický ústav, 2015, vydanie : prvé, počet strán : 405, ISBN 978-80-8118-141-2

HORNÁ, Dagmar (2017) *Príručka Olympiády ľudských práv* Bratislava : Celoštátna komisia Olympiády ľudských práv, 2017, vydanie : prvé, počet strán : 44

Odporúčame *d'alšie základné pramene*: Ústava Slovenskej republiky; Zbierka zákonov SR; odborné publikácie o ľudských právach; medzinárodné ľudskoprávne dohovory a dokumenty; denná mienkotvorná tlač; verejnoprávne médiá; internet.

Významne Vám pomôžu aj *Kroniky OLP*, ktoré OLP vydáva ako súhrnné správy o každom celoštátnom ročníku.⁶ V Kronikách sú správy zo školských a krajských kôl príslušného ročníka spolu s testami a tézami pre krajské kolá. Spätná väzba dosvedčuje, že tieto podklady sa široko využívajú pri realizácii školských kôl na tých školách, kde už OLP beží.

Účasť na vzdelávacích podujatiach k aktuálnemu ročníku OLP. Podujatia sa pred koronakrízou konali spravidla v októbri v jednotlivých krajských mestách v spolupráci CK OLP/OLYMP a Helsinského výboru pre ľudské práva na Slovensku a ďalších odborných partnerov, prostredníctvom získaných prostriedkov z dostupných dotačných schém a od partnerov/donorov (nie vždy dostatočných na saturovanie záujmu všetkých škôl) . Veríme, že po prekonaní koronakrízy Vám ich budeme môcť opätovne sprostredkovať. V prípade, že sa na školu nedostane pozvánka na podujatie, kontaktujte vedenie Krajskej komisie OLP a zaujímajte sa o účasť. Kontakty predsedníčok a predsedov krajských komisií OLP sú dostupné na vyššie uvedených webových sídlach.

Na vzdelávacom podujatí okrem aktuálnych informácií k OLP, odborných prednášok/diskusí je možnosť priamo stretnúť skúsenejšie pedagogické osobnosti ako aj organizátorov OLP či už v kraji alebo v SR. Je to vhodná príležitosť lepšie spoznať aj komunitu OLP, ktorá sa formuje už tri desaťročia.

Školské kolo OLP je tu! O tom, že sa na škole uskutoční školské kolo OLP, je potrebné plénum školy informovať. Tu sa ponúka viacero možností: informácia na tradične vyhradenom mieste v budove školy, na webovom sídle školy a iných sociálnych sieťach, prostredníctvom školského/študentského rozhlasu, časopisu, prostredníctvom platformy EduPage. Na oslovenie možno využiť aj vyučovacie hodiny príslušných predmetov jednotlivých ročníkoch.

B) Forma školského kola

Akú formu a obsah zvolíte pre školské kolo OLP, to závisí od charakteru konkrétnej školy, schopností a možností učiteľa/učiteľky, aktuálnych propozícií súťaže⁷, podmienok v škole – kde je organizácia školského kola OLP v kompetencii vedenia školy (rs. príslušnej ŠK/alebo predmetovej komisie) a prebieha na náklady samotnej školy. Výborné je, ak škola zvykne získavať rôzne formy podpory napr. zo strany zriaďovateľa, mesta, rodičov, mimovládnych

⁶ Pozri na: <http://www.olp.sk/>; časť Kronika OLP

⁷ Propozície príslušného ročníka uvádzajú podrobne možnosti organizácie školského kola alebo alternatívny spôsob vyslania žiačky/žiaka na krajské kolo, pokiaľ sa školské kolo nemôže konať, napr. pre malý záujem súťažiacich (hlási sa 1 alebo hlásia sa 2 žiaci/žiačky). Samozrejme, prioritou je získať viacero súťažiacich rs. vyjsť v ústrety ich volaniu po OLP na škole. V čase koronakrízy treba zohľadniť platné opatrenia a režim školy.

organizácií a pod. (a zabezpečí tak napr. kvalitné občerstvenie, súťažné pomôcky, hodnotné ceny).

Odporúčame, aby sa školské kolo OLP uskutočnilo v druhej polovici novembra a maximálne začiatkom decembra. Vychádzajúc z praktických skúseností, najjednoduchšou formou pre školské kolo OLP je živá diskusia na vybrané témy demokracie a ľudských práv. Možno ju uskutočniť vo viacerých modifikáciách. Počet tém je vhodné prispôbiť počtu žiakov a žiačok, ich vedomostnej úrovni, typu strednej školy a časovému rozsahu školského kola OLP.

Predchádzať tomu by však mala spoločná, žiacko-učiteľská tvorba, oponentúra a prijatie „pravidiel hry“ rs. organizačného a súťažného poriadku školského kola OLP.

PRÍKLAD Č. 1 – DISKUSIA NA VYBRANÉ TÉMY

Diskusia na vybrané témy, ktorú uvádzame v tomto príklade, vychádza z obsahového a výkonového štandardu ľudských práv pre predmety občianska náuka a dejepis tak, ako ich určuje štátny vzdelávací program (ďalej „ŠVP“) pre jednotlivé typy stredných škôl. Môže napomôcť rozvinúť poznatkové, argumentačné, prezentačné, postojové schopnosti pred krajským kolom aj celoštátnym kolom OLP.

Odporúčané témy diskusie alebo OBSAH školského kola OLP:

Právo na život a trest smrti

Právo na život a eutanázia

Právo na život a problém interrupcie

Sloboda zhromažďovania, spolčovania a združovania

Právo na rešpektovanie a ochranu mena, súkromia a rodinného života

Sloboda myslenia, svedomia a náboženstva

Diskriminácia, etnické, rasové a iné predsudky a ľudské práva

Utečenci a ľudské práva, sloboda pohybu a pobytu

Holokaust a ľudské práva

Právo na zdravé životné prostredie

SCENÁR školského kola OLP

1. Otvorenie 8.00 – 8.15

2. Vypracovanie diskusných príspevkov. 8.15 – 9.30

V našom modelovom príklade vychádzame z predpokladu, že do školského kola OLP sa prihlásilo 12 žiakov a žiačok. Náhodným výberom vytvorte 4 skupiny po 3 súťažiacich.

Jednotlivým skupinám pridel'te (alebo vyžrebujte) nasledujúce témy na vypracovanie diskusného príspevku:

Skupina č. 1: Sloboda myslenia, svedomia a náboženstva.

Skupina č. 2: Právo na život a trest smrti.

Skupina č. 3: Právo na priaznivé životné prostredie.

Skupina č. 4: Ľudia na úteku a ľudské práva, sloboda pohybu a pobytu.

Môžete zostaviť aj osobitnú žiacku rs. učiteľskú monitorovaciu skupinu, ktorej úlohou bude dohliadať na „pravidlá hry“ stanovené pre školské kolo OLP, konštruktívne postrehy a návrhy na zlepšenie, riešenie námietok, osvedčenie víťazky/víťaza.

3. Prestávka 9.30 – 9.45

4. Diskusia 9.45 – 11.45

Časový priestor diskusie stanovte na max. 30 minút pre jednu tému. Na úvod žiačka/žiak, v mene skupiny, prednesie diskusný príspevok, následne sa k nemu vyjadria ďalšie členky a ďalší členovia skupiny a potom môže diskusia pokračovať so všetkými zúčastnenými. Diskusiu môže moderovať učiteľka/učiteľ resp. tá žiačka/ten žiak, kt. uviedla/uviedol diskusný príspevok. Počet učiteliek/učiteľov, zúčastnených na školskom kole OLP je podmienený konkrétnou situáciou na škole a počtom prihlásených súťažiacich. V tomto modelovom príklade to zvládne aj jedna učiteľka rs. jeden učiteľ.

5. Zhodnotenie diskusie a voľba víťaza/víťazky 11.45 – 12.00

Učiteľ/učiteľka (a ak je stanovená monitorovacia skupina aj tá) na záver zhodnotí diskusiu, vyzdvihne predovšetkým pozitíva, ale vyjadrí sa aj k nedostatkom a celkovo zhodnotí školské kolo OLP. Rovnako majú možnosť vyjadriť sa zúčastnení súťažiaci rs. iné žiačky/iní žiaci. Žiačky a žiaci v tajnom hlasovaní vyberú víťazku/víťaza školského kola OLP, teda žiačku/žiaka, kt. bol/a v priebehu diskusie spomedzi zúčastnených najlepšia/najlepší a bude školu reprezentovať v krajskom kole OLP. Oboznámia postupujúceho/postupujúcu s propozíciami príslušného ročníka OLP a spresnia spôsob jeho/jej prípravy na krajské kolo.

6. Záver

Ocenenie najlepších žiačok a žiakov, poďakovanie všetkým za účasť v školskom kole OLP.

PRÍKLAD Č. 2 – DISKUSIA NA VYBRANÉ TÉMY

Diskusie na vybrané témy, ktorú uvádzame v tomto príklade, tematicky vychádza z téz na ústnu časť krajských kôl OLP, je teda náročnejším variantom. Keďže v tézach ide spravidla o klasické témy ľudských práv ako aj aktuálne, živé príklady, je potrebné poznať rs. vedieť odhadnúť schopnosti žiačok a žiakov, prihlásených do školského kola OLP. Ak nemáte istotu, ako budú žiaci a žiačky vedieť pracovať s nižšie uvedenými témami priamo na školskom kole

OLP, môžete tieto témy zverejniť vopred (dať súťažiacim čas na prípravu) a vymedziť tak obsahový rámec diskusie na školskom kole OLP.

Odporúčané témy na diskusiu (možnosť výberu zostavy a počtu tém):

Čo znamená univerzálnosť ľudských práv? Poznáte a chápete znenie Všeobecnej deklarácie ľudských práv? Uvažujte a vysvetľujte.

Ústava Slovenskej republiky v článku 12 odseku 1 stanovuje: „Ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Čo to znamená? Môžu byť ľudia zároveň slobodní a nerovní (neslobodní a rovní) v dôstojnosti a právach?“

Tzv. antidiskriminačný zákon, platný v Slovenskej republike od roku 2004, hovorí v paragrafe 2, odseku 1 o zákaze diskriminácie z rôznych dôvodov. Vyberte si tri dôvody diskriminácie a uveďte ich konkrétne prejavy.

Ako sa prakticky v našich školách (ale aj rodinách) uplatňujú princípy Dohovoru o právach dieťaťa? Uplatnite konkrétne príklady.

Vzťah demokracie, právneho štátu a ľudských práv. Poznáte a chápete druhú hlavu Ústavy SR?

Je možné priamu demokraciu (napr. referendum) zneužiť v neprospech demokracie? Uvažujte ale snažte sa použiť konkrétne príklady.

Uveďte určujúce znaky a príklady politického extrémizmu (SR, EÚ, svet). hovorte tiež o dosahu politického extrému na demokraciu.

Ako by ste vyriešili integráciu a inklúziu detí so špeciálnymi potrebami vo vzdelávacom procese všeobecne a detí z rómskych komunít zvlášť?

Práva zdravotne znevýhodnených osôb. Ako ich napĺňa Slovenská republika? Aké opatrenia sú potrebné, aby takéto osoby mohli vo svojom živote rovnocenne a dôstojne realizovať svoje ľudské práva: občianske, politické, hospodárske, sociálne a kultúrne?

Čo znamená princíp nezávislosti a nestrannosti súdnej moci v demokratickom štáte? Použite aktuálne príklady, napr. Poľsko, Slovensko.

Prečo je právo na vzdelanie takým dôležitým ľudským právom? Stručne vyložte, čo viete o uplatňovaní tohto práva v rôznych častiach sveta a v našej krajine.

Vysvetlite, v čom spočíva právo na priaznivé životné prostredie. Popíšte jeho podstatu a realizáciu ako aj spôsob a úskalia jeho vymáhania.

Definujte násilie na ženách a domáce násilie. Akými formami sa prejavuje? Prečo sú ľudské práva žien neustále vystavené nepochopeniu aj vo vyspelých demokratických krajinách vrátane Slovenska? Uveďte konkrétne príklady.

SCENÁR školského kola OLP

1. Otvorenie 8.00 - 8.15

2. Vypracovanie diskusných príspevkov. 8.15 - 9.30

V našom modelovom príklade budeme vychádzať z faktu, že do školského kola OLP sa prihlásilo 12 žiačok a žiakov. Náhodným výberom alebo žrebom vytvoríme 4 súťažiace skupiny. Jednotlivým 4 skupinám sa pridelia (alebo vyžrebujú) hore uvedené témy na vypracovanie diskusného príspevku

3. Prestávka 9.30 – 9.45

4. Diskusia 9.45 – 11.45

Časový priestor diskusie stanovíme na max. 30 minút pre jednu tému. Na úvod žiačka/žiak, v mene príslušnej skupiny prednesie diskusný príspevok, následne sa k nemu vyjadria ďalšie členky/ďalší členovia skupiny a potom môže diskusia pokračovať so všetkými zúčastnenými. Diskusiu môže moderovať učiteľka/učiteľ resp. tá žiačka/ten žiak, kt. uviedla/uviedol diskusný príspevok. Počet učiteliek/učiteľov, zúčastnených na školskom kole OLP je podmienený konkrétnou situáciou na škole a počtom prihlásených súťažiacich. V tomto modelovom príklade to zvládne aj jedna učiteľka rs. jeden učiteľ.

5. Zhodnotenie diskusie a voľba víťazky/víťaza 11.45 – 12.00

Učiteľ/učiteľka (a ak je stanovená monitorovacia skupina aj tá) na záver zhodnotí diskusiu, vyzdvihne predovšetkým pozitíva, ale vyjadrí sa aj k nedostatkom a celkovo zhodnotí školské kolo OLP. Rovnako majú možnosť vyjadriť sa zúčastnení súťažiaci rs. iné žiačky/iní žiaci. Žiačky a žiaci v tajnom hlasovaní vyberú víťazku/víťaza školského kola OLP, teda žiačku/žiaka, kt. bol/a v priebehu diskusie spomedzi zúčastnených najlepšia/najlepší a bude školu reprezentovať v krajskom kole OLP. Zaviazu ju/ho, aby sa oboznámila s propozíciami príslušného ročníka OLP a pripravil/a sa na krajské kolo súťaže.

6. Záver

Ocenenie najlepších žiačok/žiakov, poďakovanie všetkým za účasť v školskom kole OLP.

PRÍKLAD Č. 3 – TEST A DISKUSIA

Ako v príkladoch č. 1 rs. č. 2, ale s možnosťou včlenenia krátkeho testu k ostatným diskusným aktivitám.⁸ Tento príklad si vyžaduje aj prispôsobenie formy školského kola OLP.

---

⁸ Pozri: Kroniky OLP ako zdroj tvorby testov

2. Skúsená škola, skúsená/ý učiteľka/učiteľ (stredná rs. dlhodobá skúsenosť s organizáciou školského kola OLP, škola s väčším počtom žiačok a žiakov, s pravidelným organizovaním OLP a účasťou v krajskom kole OLP)

Predpoklady pokročilého organizovania školského kola OLP

Ak má stredná škola viacročné skúsenosti s organizáciou školského kola OLP a pravidelne sa zúčastňuje na krajskom kole OLP, pp. v nej pôsobí skúsená učiteľka/skúsený učiteľ rs., je ich na škole viac a aktivita má podporu vedenia školy.

Skúsená učiteľka/skúsený učiteľ, z tohto uhla pohľadu, má nielen dlhšiu pedagogickú prax, ale zároveň absolvoval/a viaceré vzdelávacie programy zamerané na oblasť demokracie/ľudských práv, prípadne disponuje osvedčeniami o absolvovaní takýchto vzdelávaní. Pravidelne sa zúčastňuje tradičných októbrových vzdelávacích podujatí OLP v jednotlivých krajských mestách v SR (alebo podobných podujatí) a pokiaľ je taká možnosť, prizýva na ne aj žiačky a žiakov. Má osvojené a utvrdené kontexty prodemokratického/proľudskoprávneho pôsobenia, o ktorých píšeme vyššie pri začínajúcich školách. Snaží sa svoje poznatky, zručnosti, skúsenosti a najmä inovácie preniesť nielen do vyučovacieho procesu, ale uplatniť ich aj v aktivitách, ktoré sú „pridanou hodnotou“ vo výchovno-vzdelávacom procese a celkovom živote školy. Môže sa tak diať aj z titulu „koordinátorky/koordinátora“ ľudských práv na škole. Jednou z pridaných aktivít výchovno-vzdelávacieho procesu a života školy je organizácia školského OLP.

V tomto prípade školy predpokladáme, že sa školské kolo OLP na nej koná pravidelne. Niektoré žiačky/niektorí žiaci sa ho teda počas návštevy strednej školy môžu zúčastniť aj opakovane (v každom ročníku OLP sa vyskytujú účastníčky a účastníci, kt. sa zúčastnili projektu 2 až 3 krát) a mohli by teda učiteľkám a učiteľom asistovať pri ich reflexii a konštruktívnej modifikácii súťaže, nehovoriac o samozrejmej žiackej zložke prípravy a realizácie OLP na škole.

Ďalším predpokladom pokročilosti je preukázateľný vyšší záujem o OLP zo strany žiačok a žiakov školy a z neho vyplývajúca pravidelnosť/tradičnosť podujatia. Namiesto je preto otázka, ako zo súťažiacich vyberať najvhodnejšie osobnosti pre postup do krajského kola OLP. Krajské kolá majú totiž vyššie nároky na poznatkovú a postojoú výbavu súťažiacich (čo násobne platí o kole celoštátnom) a víťazkám/víťazom ukladajú povinnú úlohu predložiť písomnú prácu/úvahu a kvalifikovať sa aj ňou do celoštátneho kola OLP. Všetko toto kladie vyššie nároky na učiteľku/učiteľa, a to po organizačnej aj obsahovej stránke. Príprava a realizácia školského kola OLP by mala byť na vyššej úrovni, ako je tomu v prípade začínajúcej alebo menej skúsenej školy.

Organizácia školského kola – príklad č. 1

V našom modelovom príklade budeme vychádzať z faktu, že do školského kola OLP sa prihlásilo viac ako 20 žiačok a žiakov.

1. Otvorenie 9.00 – 9.15

2. I. kolo - vypracovanie testových úloh. 9.15 – 10.00

Učiteľka/učiteľ zostaví test pre školské kolo OLP, pri jeho vytváraní môže vychádzať z vlastných zdrojov alebo sa inšpirovať testovými úlohami, ktoré boli použité v predchádzajúcich ročníkoch krajských kôl OLP. K tejto tvorbe je vhodné prizvať aj žiačky a žiakov. Ponecháme na zváženie a ďalšie overovanie v praxi, či pozvať aj tie žiačky a tých žiakov, čo sa chystajú súťažiť, a/alebo iných, mimo súťaže, k čomu odporúčame vypracovať pravidlá vo forme Organizačného poriadku školského kola OLP, odvodeného od Propozícií a Organizačného poriadku OLP).

Odporúčame, aby čas na vypracovanie testu bol 45 minút, test obsahoval maximálne 20 úloh s 3 distraktormi (a., b., c.), jedným správnym riešením, s rovnakou alebo rozdielnou bodovou hodnotou.

3. Prestávka 10.00 – 10.50 (oprava testov -- zvážte žiacku asistenciu rs. monitoring)

4. II. kolo – riešenie modelových prípadov/situácií 10.50 – 12.10

Po vyhodnotení testov postúpi do druhého kola súťaže 6 najlepších žiačok a žiakov. Vyžrebujú si poradie, v akom budú riešiť modelové prípady/situácie. Na prípravu dostanú á 10 minút a na prezentáciu rovnako á 10 minút. Odporúčame, aby porota školského kola OLP, pred ktorou budú žiaci a žiačky prezentovať svoje riešenia, bola trojčlenná. Keďže škola už mala účastníčku/účastníka v krajskom kole OLP rs. v celoštátnom kole OLP, tak by bolo vhodné ich včlenenie, rs., mohli by byť monitorovacou zložkou (pokiaľ však opakovane nesúťažia). odporúčame školám evidovať Alumni OLP a pozývať ich na školské kolo.

Učiteľka/učiteľ vyberie/zostaví 6 modelových prípadov/situácií. Inšpiráciu nájde v Príručke OLP⁹ alebo využije materiál zo vzdelávacích podujatí, predošlých ročníkov súťaží, vlastnej tvorby a pod. Súťažiaci/súťažiaci si vyžrebuje jeden modelový prípad/jednu modelovú situáciu a svoje riešenie prezentuje pred porotou. Prítomné je ďalšie žiacke a učiteľské (z rôznych ročníkov, alebo iné prizvané) publikum školského kola OLP.

5. Vyhodnotenie a vyhlásenie výsledkov

Odporúčame, aby celkový počet bodov bol nasledovný:

a) Test: 40 bodov

b) Modelové prípady/situácie: 60 bodov

Pozn.: každá členka/každý člen trojčlennej poroty môže dať súťažiacemu žiakovi za riešenie modelového prípadu/modelovej situácie max. 20 bodov.

Víťazkou/víťazom školského kola OLP sa stane žiačka/žiak, kt. získa najvyšší počet bodov z I. a II. kola školského kola OLP. Pri rovnosti bodov možno pristúpiť k nasledovným riešeniam:

---

⁹ HORNÁ, Dagmar (2017) *Príručka Olympiády ľudských práv* Bratislava : Celoštátna komisia Olympiády ľudských práv, 2017, vydanie : prvé, počet strán : 44, dostupné na: <http://www.olp.sk/>

- a) víťazku/víťaza určí vyšší počet bodov získaných za riešenie modelového prípadu/modelovej situácie;
- b) porota položí jednu a tú istú relevantnú otázku (úlohu) príslušným súťažiacim a podľa jej zodpovedania vynesie verdikt.

6. Záver

Odporúčame, pokiaľ možno, záverečnú diskusiu k školskému kolu OLP a/alebo vyplnenia dotazníka spätnej väzby.¹⁰

Organizácia školského kola – príklad č. 2

Scenár je podobný ako pri príklade č. 1 s tým, že pokiaľ má škola možnosť a skúsenosť s organizovaním Dňa ľudských práv (niekde robia aj Týždeň tematických aktivít) na škole, súčasťou ktorého je aj školské kolo OLP, môže byť scenár tohto kola spestrený o prednášku a diskusiu s pozvaným odborníkom/pozvanou odborníčkou, a to buď pred vyhlásením výsledkov, ale po ňom.

Skratky:

Alumni OLP	Absolventi a absolventky OLP
AmbEDK	skratka projektu Platforma ambasádorov a ambasádoriek európskej demokratickej kultúry
CK OLP	Celoštátna komisia OLP
EDK	európska demokratická kultúra
EÚ	Európska únia
KDK	Kompetencie pre demokratickú kultúru/kultúru demokracie
KK OLP	Krajská komisia/Krajské komisie OLP
ĽP	Ľudské práva, ľudskoprávny
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
OLP	Olympiáda ľudských práv
OSN	Organizácia Spojených národov
POPS	Predmetové olympiády a postupové súťaže
RE	Rada Európy
SCENÁR/E	Vzorový scenár/vzorové scenáre školských kôl OLP
SR	Slovenská republika
ŠK OLP	Školská komisia OLP
ŠVP	Štátny vzdelávací program

---

¹⁰ Dotazník spätnej väzby si môžete pripraviť vo vlastnej réžii, alebo sa môžete inšpirovať dotazníkmi z celoštátnych kôl OLP publikovaných v už spomínaných Kronikách OLP.